

Naturskyddsföreningen

Att ta fram en miljöpolicy

För organisationer och företag

Krisen för klimatet och den biologiska mångfalden pågår här och nu. Behovet av en systemförändring på samhällsnivå är akut. Här behöver, kan och ska Sverige gå före. Ett tungt ansvar vilar förstås på våra beslutsfattare och andra samhällsaktörer, men alla behöver bidra. Att ta fram en miljöpolicy för din arbetsplats är ett viktigt arbete som också visar, både medarbetare eventuella kunder och konkurrenter, att ni tar ansvar för framtiden och vill vara en del av lösningen på en av vår tids största utmaningar. Alla arbetsplatser behöver bedriva ett aktivt hållbarhetsarbete. Oavsett var ni befinner er i processen – kanske ska ni ta fram en ny policy eller revidera en redan befintlig. Vi hjälper er att komma igång!

Större företag, med en omsättning på över 350 miljoner kronor eller en balansomsättning på över 175 miljoner och/eller över 250 anställda, har sedan 2017 lagkrav på sig att göra årliga hållbarhetsredovisningar. Merparten av de som omfattas av de obligatoriska hållbarhetsredovisningarna använder en standard från *Global Reporting Initiative* (GRI). Standarden är omfattande och inkluderar frågor som rör bland annat miljö, klimat, social hållbarhet och jämställdhet. Mindre organisationer och företag har inga formella krav på sig att hållbarhetsredovisa, men behöver ändå bedriva ett strukturerat miljöarbete.

I det här dokumentet presenteras Naturskyddsföreningen övergripande miljöpolicy. Se det som en inspiration till hur ni kan arbeta med miljö- och hållbarhet på er arbetsplats, plagiera rakt av eller välj delar som ni tycker verkar vettiga. Begreppet hållbar utveckling rymmer social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Naturskyddsföreningens miljöpolicy har fokus på ekologisk hållbarhet. Övriga aspekter av hållbar utveckling tas upp i andra policyer.

För mer information om redovisning som rör social och ekonomisk hållbarhet hänvisar vi er till GRI-standard: www.globalreporting.org

Vi delar också med oss om våra erfarenheter kring hur en miljöpolicy förankras internt i organisationen eller på företaget – ett arbete som inte bör underskattas.

Stockholm, augusti 2020

Innehåll

Varför en miljöpolicy?	4
Miljöpolicy	5
Resor och möten	7
Rese- och mötespolicy	8
Hur tillämpas rese- och mötespolicyn?	10
Återbruk och inköp	12
Återbruks- och inköbspolicy	13
Vägledning vid återbruk och inköp av varor	16
Märkningsguide	18
Riktlinjer för återanvändning och återvinning	20
Kapitalplacering	21
Klimatmätning	24

Varför en miljöpolicy?

Det mesta vi gör påverkar miljön på ett eller annat sätt. Låt miljöpolicyen bli ramverket för ert miljö- och hållbarhetsarbete, men det är inte policyen i sig som räddar världen. Inte innehållet heller. Det som betyder något är hur policyen är förankrad hos medarbetarna och efterlevs i det dagliga arbetet. Det gör hela skillnaden. Det viktigaste är med andra ord att alla är "med på tåget" – att alla gör sitt för att miljöpolicyen ska få någon effekt.

Det finns inget som säger att en miljöpolicy måste se ut på ett visst sätt. Organisationer och företag har olika behov och möjligheter. Dessutom behöver en miljöpolicy ofta anpassas över tid, antingen för att skruva upp ambitionsnivån eller för att anpassa policyen till händelser i omvärlden.

Naturskyddsföreningens miljöpolicy, som presenteras nedan, är uppdelad i en huvudpolicy och ett antal underpolicyer. Det tycker vi är ett bra sätt för att enklare hitta och tillämpa de delar som är aktuella i olika situationer – tjänsteresor, inköp, kapitalplaceringar etc. Uppdelningen gör det också lättare att uppdatera policyerna efter behov.

För att en miljöpolicy ska få genomslagskraft i organisationen tror vi att det är viktigt att den är beslutad av högsta möjliga instans.

Miljöpolicy

Organisationen anser att miljö- och hållbarhet är viktiga frågor för organisationens överlevnad och framgång. Vår vision är vara delaktiga i att skapa en hållbar framtid på en frisk och levande planet.

Principer

Vi ska i vårt interna miljöarbete vara ett föredöme och visa att vi tar hållbarhetsfrågorna på allvar. Det uppnår vi genom hög kompetens, ständiga förbättringar och genom att vi vid varje enskilt beslut minimerar vår miljöpåverkan. Miljöskäl är också ett godtagbart argument för en ökad kostnad.

Tillämpningsområde

Denna policy gäller alla anställda, förtroendevalda men även den som tillfälligt representerar Organisationens, exempelvis som konsult, när detta finansieras av Organisationens.

Ansvar för tillämpningen

Policyn och dess olika anknutna dokument ska vara kända och förstådda, samt tillämpas i den dagliga verksamheten. Personal och ledning ges återkommande miljöutbildning efter behov i tjänsten. Anställda och förtroendevalda inspireras också att agera miljövänligt även utanför arbetstid.

Särskilda tillämpningar

Följande dokument ger mer konkret vägledning om hur vi minimerar vår klimat- och miljöpåverkan:

Resor, möten och övernattningar

Organisationen ska minimera miljöpåverkan från resande, möten och övernattningar som sker i tjänsten. Se "Rese- och mötespolicy", samt "Märkesguide".

Upphandling och inköp av varor och tjänster

Miljöpåverkan ska vara avgörande för inköpsarbetet med hänsyn till kvalitet och funktion. Organisationens ska ligga i framkant och visa andra att ett miljöinriktat inköpsbeteende av varor och tjänster främjar ett hållbart samhälle och är ett steg på vägen mot ett mer hållbart samhälle. Se vidare: Återbruks- och inköbspolicy, Vägledning vid återbruk och inköp av varor samt "Märkesguide."

Placering av kapital

Vid placering av kapital ska miljöhänsyn vara centralt. Organisationens kapitalplaceringspolicy ska tillämpas, se vidare "Kapitalplaceringspolicy".

Återanvändning och återvinning

Organisationen ska minimera resursanvändningen genom att i första hand återanvända, i andra hand återvinna materialet och i tredje hand välja energiåtervinning. Se vidare "Riktlinjer för återanvändning och återvinning."

Uppföljning av policyn

Organisationen arbetar kontinuerligt med att förbättra sitt interna miljöarbete och genomlyser och utvärderar fastlagda policydokument regelbundet. För att följa upp och utveckla arbetet sätter vi också mål och nyckeltal, som följs upp årsvis och rapporteras till styrelsen.

Relaterade dokument

- Rese- och mötespolicy
- Återbruks- och inköspolicy
- Vägledning vid inköp av varor
- Märkesguide
- Kapitalplaceringspolicy

Läs mer på www.naturskyddsforeningen.se

Resor och möten

Vårt resande påverkar miljön och klimatet på ett avgörande sätt. Av våra konsumtionsbaserade utsläpp, det vill säga de utsläpp av växthusgaser som är kopplade till hur vi konsumerar, står resandet för cirka en tredjedel. Den totala klimatpåverkan från svenskarnas flygande ligger i nivå med de årliga utsläppen från vägtrafiken. När det gäller bilresor får vi också räkna in stora utsläpp av till exempel kväveoxider och kolväten som påverkar miljön och luften vi andas.

För de flesta organisationer och företag har resandet den största klimatpåverkan. Så är det också för Naturskyddsföreningen. Vi har ett samarbete med ett 40-tal organisationer över hela världen. Även om mycket kan göras på distans, så kräver vår globala verksamhet ett visst mått av resande. Tre fjärdedelar av de utsläpp vi orsakar är kopplade till resor.

Även hotellövernattningar samt val av till exempel mat och fika i samband med möten och konferenser påverkar klimatet och bör därför också tas med i hållbarhetsarbetet.

En strikt och miljöanpassad resepolicy som är väl förankrad hos de anställda är grunden för att minska organisationens klimatfotavtryck. Så här kan en rese- och mötespolicy se ut.

Rese- och mötespolicy

Principer

- Organisationen ska minimera miljöpåverkan från det resande och de möten som sker i tjänsten.
- Telefonmöten, videokonferenser eller liknande ska eftersträvas för att undvika resande.
- Organisationen ska prioritera miljömärkta konferensanläggningar och hotell eller anläggningar med uttalad miljöprofil vid övernattningar, konferenser eller andra aktiviteter. Hänsyn ska alltid tas till möjligheter att ta sig till platsen med kollektiva färdmedel med låg miljöpåverkan.

Tillämpningsområde

Policyn ska tillämpas vid alla resor och möten som betalas av Organisationen, såsom exempelvis tjänsteresor, styrelsens resor, konsulter resor på Organisationens uppdrag m.m. I den mån resan eller mötet betalas eller arrangeras av en extern part ska Organisationen verka för att denna policy så långt som möjligt tillämpas även i dessa fall.

Ansvar för tillämpningen

- Det vilar på den som utför resan eller som ansvarar för att arrangera mötet/konferensen att ansvara för att policyn tillämpas.
- Verkställande direktör ska besluta om det finns behov av att göra avsteg från policyn. Om en styrelseledamot har behov av att göra avsteg från policyn ska styrelsens ordförande fatta beslut.

Särskilda tillämpningar

Resor

Bra Miljöval-märkta resor ska om möjligt alltid väljas vid beställning av resa. Om miljömärkt resa inte finns ska i första hand spårbundna färdmedel användas, i andra hand kollektiva färdmedel som buss eller båt. Flygresor ska undvikas i möjligaste mån. Bilresor med taxi eller egen bil får ske enbart om giltigt motiv finns. Miljöskäl är ett godtagbart argument för en ökad kostnad.

Flygresor

Flygresor ska undvikas. Undantag kan ges av närmaste chef och då får flyg endast användas då den totala restiden för enkel resa med tåg eller buss överstiger åtta timmar. För resor som inkluderar övernattning i resandet (t.ex. nattåg eller färja) får flyg endast användas om den totala restiden överstiger cirka 16 timmar enkel resa med tåg eller buss. Hänsyn får även tas till anslutningstider och tid borta från hemmet.

Anslutningsresor

Anslutningsresor till tåg eller flyg får undantagsvis ske med taxi eller egen bil, när giltigt motiv uppfylls (se nedan).

Bil

Bil eller taxi får bara användas i tjänsten vid giltigt motiv. Vid dessa tillfällen ska det eftersträvas att använda fordon som inte släpper ut mer än vad som anges för myndigheternas miljöbilsdefinition (70g CO₂/km). I första hand ska el- eller biogasbil väljas.

Med giltiga motiv avses:

- Om rimliga alternativ saknas
- Om frakt av arbetsmaterial kräver så
- Säkerhetsskäl (i synnerhet vid internationella resor).
- Språksvårigheter i kombination med nytt/okänt resmål.

Möten och övernattning

- Måltider och livsmedel som serveras ska alltid hålla högsta möjliga miljöprofil. Krav-, ekologiska och Fairtrade-märkta produkter ska väljas i första hand vid egna arrangemang där mat serveras, i andra hand miljöanpassade och lokalproducerade produkter.
- Vegetarisk mat serveras som regel vid såväl interna möten och sammankomster som externa arrangemang. Veganskt alternativ ska kunna erbjudas. Om arrangören så önskar kan lokalt producerat kravmärkt eller ekologiskt nötkött, naturbeteskött, kött från klövvilt eller renkött erbjudas som tillbehör. Kranvatten, inte vatten tappad på flaska, ska väljas.
- Vid övernattningar, konferenser eller andra aktiviteter som ingår i tjänsten prioriteras miljömärkta konferensanläggningar och boenden, eller anläggningar och boenden med uttalad miljöprofil

Läs mer på www.naturskyddsforeningen.se

Hur tillämpas rese- och mötespolicyn?

Här följer exempel på hur Naturskyddsföreningen praktiskt organiserat resandet inom organisationen. Dessa riktlinjer har införlivats i den personalhandbok som alla anställda ska ta del av.

Beslut om resa

- Först, behöver du resa? Eller kan ärendet likaväl lösas genom telefonmöte, videokonferens eller liknande? I så fall ska det väljas istället.
- Alla tjänsteresor ska vara beordrade, det vill säga godkända av närmaste chef innan resa påbörjas.

Hur reser vi? Gäller även anslutningsresa

- När vi inte kan gå eller cykla väljer vi:
 - 1) I första hand Bra Miljöval- eller andra miljömärkta färdmedel
 - 2) I andra hand använda spårbundna färdmedel,
 - 3) I tredje hand kollektiva färdmedel som buss eller båt.
- 4) Bilresor med taxi eller egen bil enbart om giltigt motiv finns.
 - Med giltiga motiv avses:
 - Om rimliga alternativ saknas
 - Om frakt av arbetsmaterial kräver så
 - Säkerhetsskäl (gäller internationella resor).
 - Språksvårigheter i kombination med nytt/okänt resmål.
- 5) Flygresor ska undvikas i möjligaste mån, se mer information i särskilt stycke nedan.

Betalning

- Betala så mycket som möjligt via faktura. Utlägg medför mycket administration och det är inte meningen att du ska ligga ute med pengar.

Tågresor

- Tågresor bokas alltid på SJs hemsida eller i SJs app via vårt kundnummer.
- Använd organisationens kundnummer hos SJ vid bokning. Koppla ditt privata prionummer hos SJ till vårt företagskundnummer, så att du kan välja om du bokar privat eller i tjänsten. Se nedan för info om hur du gör.

Förberedelser inför tågresor

- Du behöver ha prionummer hos SJ. Om du inte har det kan du registrera dig här: www.sj.se/sv/sj-prio.html

- När du har ett prionummer, logga in på "Min sida" på SJs hemsida:
www.sj.se/sv/hem.html
- För att koppla Organisationens kundnummer till ditt privata prionummer gör så här:
När du är inloggad gå till "Min sida".
I menyn till höger välj "Anslut företagsavtal." Fyll i Organisationens kundnummer

Flygresor

- Flygresor ska undvikas. Undantag kan ges av närmaste chef och då får flyg endast användas då den totala restiden för enkel resa med tåg eller buss överstiger åtta timmar. För resor som inkluderar övernattning i resandet (t.ex. nattåg eller färja) får flyg endast användas om den totala restiden överstiger cirka 16 timmar enkel resa med tåg eller buss. Hänsyn får även tas till anslutningstider och tid borta från hemmet.
- Flygresor ska alltid bokas via Organisationens resebyrå. På så sätt kan vi via resebyråns klimatredovisning till oss hålla koll på vår klimatpåverkan. Utlägg medför också mycket administration och det är inte meningen att du ska ligga ute med pengar.

Återbruk och inköp

Den näst största posten för klimatpåverkan, efter resandet, brukar vara inköp av varor och tjänster – i alla fall för organisationer och företag som inte har en egen varuproduktion. Räknar vi med inköpt el och värme står sektorn för ungefär 20 procent av de konsumtionsbaserade utsläppen. Val av papper, kontorsmöbler och it-utrustning sticker ofta ut som särskilt utsläppsintensiva kategorier. Genom att återbruka, underhålla, laga, köpa begagnat och återvinna reduceras prylarnas miljöpåverkan avsevärt. Här följer exempel på hur en återbruks- och inköbspolicy kan se ut.

Polycyn för återbruk och inköp kompletteras med:

- guider för inköp av varor
- guide till olika miljömärkningar
- riktlinjer för återvinning

Återbruks- och inköbspolicy

Organisationen ska föregå med gott exempel och visa andra att ett miljömedvetet inköpsbeteende av varor och tjänster främjar ett hållbart samhälle och är ett steg på vägen mot ett mer hållbart samhälle.

Principer

- Överväg om inköp överhuvudtaget ska göras. Utgångspunkten är att inte köpa mer än nödvändigt och återanvända så mycket som möjligt.
- Miljö och social påverkan ska vara avgörande för inköpsarbetet. Vid upphandlingen ska priset väga tungt, men miljö- och sociala hållbarhetsfaktorer går före.
- Välj alltid de mest resurseffektiva produkterna och tjänsterna.
- Köp alltid miljö- och rättvisemärkta produkter när det finns.
- De varor och tjänster som Organisationen köper ska i möjligaste mån inte innehålla kemikalier som kan skada människors hälsa eller vår miljö. De ska i så liten utsträckning som möjligt påverka miljön negativt genom produktionssätt, distribution, användning och avfallshantering.
- Givet ovan, genom affärsmässighet vid inköp och utnyttjande av konkurrens mellan leverantörer, ska kostnaderna för de inköpta varorna och tjänsterna vara så låga som möjlig, med hänsyn till den kvalitet som krävs.

Tillämpningsområde

Policyn ska tillämpas vid alla inköp som bekostas av Organisationen.

Ansvar för tillämpningen

- Det vilar på den som utför inköpet att ansvara för att policyn tillämpas
- Särskilt ansvariga ska utses för inköp till Organisationen för olika kategorier av varor och tjänster, alla inköp ska gå genom eller godkännas av dessa personer.

Särskilda tillämpningar ur miljöperspektiv

Här följer allmänna tillämpningar vid upphandling och inköp. För specifika råd vid varuinköp se längre ned i dokumentet under "Vägledning vid inköp" för olika kategorier av varor.

I prioriteringsordning:

1. Uppgradera eller reparera

I första hand undersöker vi om det går att uppgradera eller reparera befintlig vara i stället för att byta ut/köpa annan.

2. Begagnade varor eller återvunnet material

I andra hand ska vi försöka få tag på funktionella begagnade varor, eller varor av återvunnet material.

Det gäller dock inte för elektronik och vitvaror (äldre än 7 år) och liknande som på grund av energianvändningsskäl och lagstiftning generellt inte bör köpas begagnade. Regeln ska inte heller tillämpas om lagstiftningen hunnit skärpas på ett sådant vis att nya produkter innehåller avsevärt mindre farliga kemiska ämnen än begagnade. Det gäller inte heller om det återvunna materialet genererar mer farliga ämnen än att köpa en ny produkt.

3. Bra Miljöval-märkta och andra miljömärkningar

När reparation/återbruk/begagnat inte är möjligt välj i första hand Bra Miljöval-märkta produkter och tjänster, i andra hand andra miljömärkningar, se Märkesguiden.

4. Ej miljömärkta varor

Vid upphandling och inköp, förutom av miljömärkta varor eller secondhand, ska uppgifter alltid begäras in om produktens innehåll för att se om den innehåller ämnen upptagna på REACHs¹ kandidatförteckning.

Den produkt som utifrån leverantörens uppgifter bedöms ha minst negativ inverkan på miljö och hälsa ska väljas. Detta gäller för inköp över 5 000 kr. Vid kontinuerliga inköp av likadan produkt där beloppet understiger 5 000 kronor gäller ej beloppsgränsen. Vid inköp över XXX kronor ska Upphandlingsmyndighetens kravspecifikation för produkttypen användas vid utvärderingen av alternativen.

Övrigt

- Engångsartiklar får som regel inte användas. Undantag kan endast göras för mycket viktig produkt där inga alternativ finns och efter godkännande av närmaste chef.
- Ovanstående punkter gäller även presenter till personal

Särskilda tillämpningar – objektivitet, affärsmässighet och konkurrens

Objektivitet

Med objektivitet menas att ingen leverantör får särbehandlas samt att eventuella anbud och anbudsgivare ska behandlas sakligt och opartiskt. Alla som sysslar med inköp ska uppträda på ett affärsetiskt sätt, bidra till att arbeta för ärlighet och trovärdighet och till exempel avvisa mutor, se vidare antikorrupsionspolicy. Om jävssituation kan befaras i inköps-/upphandlingsärendet ska aktuell person ersättas.

¹ Vad är REACH?

<http://www.kemi.se/sv/Innehall/Lagar-och-andra-regler/Reach/Reach-for-nyborjare/>
<http://echa.europa.eu/sv/web/guest/regulations/reach/understanding-reach>

Affärsmässighet

Med affärsmässighet menas bland annat att hänsyn till ovidkommande faktorer inte får tas med, att konkurrensmöjligheter ska tillvaratas, att alla inköp och upphandlingar planeras i god tid för att erhålla bästa villkor.

Konkurrens

Med konkurrens menas att flera leverantörer ska tillfrågas, se nedan, och att leverantörer eller anbudsgivare deltar i upphandlingen på lika villkor. Konkurrens ska alltid eftersträvas.

Redogöra för skäl till beslut

Vid alla inköps- och upphandlingsärenden ska organisationen kunna redogöra för skälen för sina beslut och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid upphandlingsförfarandet.

Vid köp som överstiger XXX kronor inklusive moms är kravet att redogörelsen också ska dokumenteras (som dokumentation räknas även e-post).

Om inköpskostnaden överstiger XXX kronor inklusive moms per tillfälle eller sett över ett år, ska minst tre leverantörer tillfrågas. Prisjämförelse ska göras, bedömningskriterier tas fram och processen dokumenteras.

Sekretess

Inköpare och andra som är engagerade i inköp och/eller har kontakt med leverantörer får inte upplysa tredje part om konkurrerande priser och andra förhållanden.

Uppföljning av policyn

De leverantörer som vi har löpande avtal vars inköp årligen överstiger 100 000 kronor inklusive moms ska följas upp årligen och utvärderas med avseende på leverantören, leverantörens sortiment, produkter eller andra förhållanden. Har vi t.ex. avtal med eller köper in från en leverantör där miljömärkning inte varit tillgänglig och en konkurrent under avtalstiden eller leveransperioden erhåller sådan märkning, ska vi undersöka möjligheterna till byte till den senare.

Vägledning vid återbruk och inköp av varor

Här följer några tips på hur du kan göra din arbetsplats mer miljövänlig. Ett miljövänligt kontor sparar dessutom ofta in tusentals kronor. Inspirera chefen eller uppmuntra kollegorna! Försök att i den mån det går att undvika att handla miljö- eller hälsofarliga ämnen/material som PVC eller andra ftalat-innehållande produkter (mjukgörare i plast), perfluorerade ämnen, bromerade eller klorerade flamskyddsmedel, bisfenoler (hårdgörare i plast), biocider, material behandlade med antibakteriella medel och tungmetaller. Det här är Naturskyddsföreningens arbetsdokument och ett exempel på hur en vägledning vid återbruk och inköp av varor kan se ut.

	1:a hand	2:a hand	3:e hand	Övrigt
Kontorsmaterial	Begagnat	- Svanen - Blå Ängeln - Återvunnet material	EU- Ecolabel eller annan miljö-märkning.	Finns ingen miljömärkning, välj då gärna t.ex ett lim utan lösningsmedel alternativt en tejp av återvunnet material. I den mån det går försök att använda växt-baserat eller återvunnet istället för plast och returfiber i papper och papp.
Papper	Svanen	EU-Ecolabel	Annan miljö-märkning, t.ex FSC.	Köp i möjligaste mån TCF (Totally Chlorine Free) och papper gjort av återvunnet material.
Hygienartiklar, städ och rengöringsartiklar, inkl. diskmedel	Bra Miljöval	Svanen	–	Försök att undvika miljö- och hälsofarliga kemikalier så långt som möjligt.
Datorer, mobiltelefoner och kontorsmaskiner	Begagnat	Miljömärkt	–	Miljömärkt är ett krav i de produktkategorier där märkning finns. Se Märkesguiden.
Engångsartiklar	Försök att undvika helt	Miljömärkta pappersartiklar	–	Servera gärna på brickor och hyr glas, muggar, tallrikar om möjligt eller bjud på sådant som inte kräver tallrik etc.
Ljuskällor	LED	T5-lysrör	–	I enskilda fall där t.ex starka ergonomiska skäl föreligger kan undantag göras för lågenergilampor. Vid nyinköp bör LED-armaturer prioriteras.
Blommor	- KRAV - Fair Trade	EU-ekologiskt (EU-lövet)	–	Finns inte tillgång till ekologiskt odlade blommor, välj då helst en annan present.
Byggmaterial	Svanen	Traditionella byggmaterial och färger kan användas.	–	Se och följ Folksams Byggmiljöguide: byggmiljoguiden.se
Textilier	Begagnat	- Bra Miljöval - GOTS - Svanen - EU Ecolabel	- Ökotex - Bluesign	Välj textilier som går att vattentvätta. Begagnade varor kan vara svåra att kolla upp vad gäller innehåll av kemikalier.

	1:a hand	2:a hand	3:e hand	Övrigt
Mat och dryck	Välj KRAV-märkt och alltid ekologiskt, vegetariskt som regel samt närodlat och Fairtrade i så stor utsträckning det går. Veganska alternativ ska erbjudas.	Annan ekologisk märkning. Restauranger, bagerier och cateringföretag som är märkta med KRAV (alla produkter, råvaror och ingredienser är inte KRAV-märkta eller ekologiska även om butiken eller bageriet är det). Svinnad mat (Mat-svinn är matavfall som slängs men som hade kunnat ätas om det hanterats annorlunda).	Restauranger, bagerier, cateringföretag som använder sig av KRAV-märkta eller ekologiska produkter, råvaror och ingredienser.	Om arrangören så önskar kan lokalt producerat KRAV-märkt eller ekologiskt nötkött, naturbeteskött, kött från klövvilt eller renkött erbjudas som tillbehör. Försök att undvika vatten på flaska – välj kranvatten. Fråga gärna efter miljövänlig transport av maten om det är catering.
Kontorsmöbler, möbler och husgeråd	Välj begagnat, om det inte är hotade träslag, tropiskt trä eller misstänks innehålla farliga ämnen.	Svanen	FSC	Begagnade varor kan vara svåra att kolla upp vad gäller innehåll av kemikalier eller träslag. Finns misstankar om att möbelen är i tropiskt trä eller kan innehålla vissa farliga kemikalier bör köpet avstås.
Vitvaror	Besök toptensverige.se och välj gärna begagnat till exempel icke energikrävande vitvaror som mikrovågsugn (gäller ej kyl och frys). Håll utkik efter bästa energiklass. Svanen.	Bästa energiklassningen på marknaden med miljömärkning.	Bästa energiklassningen på marknaden.	Bästa energiklass kan variera för olika produkter. A+++ finns inte för alla produkter. Miljömärkt är ett krav i de produktkategorier där märkning finns.
Annan elektronik	Besök toptensverige.se och välj gärna begagnat om det finns lämpliga alternativ. Bästa energiklass. Svanen.	Bästa energiklassningen på marknaden med miljömärkning.	Bästa energiklassningen på marknaden.	Energimärkningen kan variera för olika produkter. Tex A+++ finns inte för alla produkter. Miljömärkt är ett krav i de produktkategorier där märkning finns.
Bud och transporter	Välj transport märkt Bra Miljöval för längre sträckor/större leveranser och cykelbud märkt med Bra Miljöval för transporter i närområdet.	• Cykelbud. • Budfirma med miljöbilar, miljöpolicy och uttalat miljöarbete.	Budfirma med miljöpolicy och uttalat miljöarbete.	Movebike transporterar och flyttar med cykel och släp upp till 300kg/3m³ per lass. De finns i både Stockholm och Göteborg. Bud märkta Bra Miljöval. Var noga med att fråga hur just ditt bud transporteras då flyg fortfarande är väldigt vanligt vid inrikestransporter.

Märkningsguide

Miljömärkning är ett verktyg för att driva på utvecklingen och få producenterna att ta fram varor som är bättre ur miljösynpunkt. Här är en enkel guide som visar de vanligaste oberoende miljömärkningarna som används i Sverige. Välj i första hand Bra Miljöval om det finns.

En miljömärkning kännetecknas av:

- Omfattande och relevanta miljökrav.
- Krav som fastställs oberoende av producenten.
- Oberoende kontroll av att kraven efterlevs.
- Krav med livscykelperspektiv.
- Krav som skärps succesivt.

Bra Miljöval

Naturskyddsföreningens eget miljömarke som drivs utan vinstintresse. Det är den enda miljömärkningen där kraven utformas helt av en oberoende natur- och miljöorganisation. Läs på bramiljoval.se inom vilka produktområden märkningen finns.

Svanen

De nordiska ländernas miljömärkning. Verksamheten drivs på uppdrag av regeringen. Kraven för Svanmärkningen beslutas gemensamt av de nordiska länderna. Svanenmärkning finns bland annat på målarfärg, papper, hotell och rengöringsmedel.

EU Ecolabel (tidigare EU-blomman)

Svanens motsvarighet i Europa. I Sverige är märkningen inte så vanlig, men den går att hitta på bland annat rengöringsmedel, skor, textil, lampor och färg. SIS Miljömärkning leder det svenska arbetet med att ta fram kriterier för EU Ecolabel på uppdrag av regeringen.

KRAV

Det svenska miljömärket för ekologisk odling. Ekologisk odling betyder att maten är producerad utan kemiska bekämpningsmedel, konstgödning och genmodifierade organismer. För kött, ägg och mjölk innebär KRAV-märket att djuren levat på en ekologisk bondgård, där de fått gå ute och utöva sitt naturliga beteende så mycket som möjligt och ätit foder som odlats utan konstgödsel och bekämpningsmedel. Hönsen har gott om plats att röra sig på, kalvarna får följa sin mor den första tiden och grisarna får böka i jorden. I KRAV:s regler ingår även kriterier för minskad klimatpåverkan, förbud mot många tillsatser, s.k. "e-nummer" (exempelvis nitrit i charkprodukter) och att ILO:s kärnkonventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet uppfylls.

EU-ekologiskt (ibland kallat "EU-lövet")

EU:s märkning av ekologiska produkter. Märkningen garanterar att maten är producerad utan konstgödsel, kemiska bekämpningsmedel och med omsorg om djur och natur. Reglerna för KRAV och EU-ekologiskt liknar varandra, men KRAV har hårdare regler framför allt på djurvelfärd, (t.ex måste KRAV-grisar kunna vara ute och böka i jorden, medan EU:s regler godkänner utevistelse på betongplatta) samt på tillsatser och på klimatområdet. Ordet "ekologisk" på livsmedel är namnskyddat enligt EU:s förordning om ekologiska produkter. Det är olagligt att skriva ekologiskt på ett livsmedel utan att det är kontrollerat av någon kontrollorganisation.

GOTS

Global Organic Textile Standard är en internationell miljömärkning för kläder, textil och textilråvara. Råvaran måste vara ekologisk, men krav ställs också på beredningen (i livsmedelsbutiker återfinns GOTS exempelvis på bomull och bomullspinnar).

MSC

Fiske och odling av fisk och skaldjur bidrar inte till den biologiska mångfalden i hav och vatten, därför ser vi inte att det finns grund nog att lämna vegenormen. Marine Stewardship Council miljömärker fiske. MSC kontrollerar att fisket är lagligt, kommer från hållbara bestånd och krav ställs på redskapen för att minska skadorna på den marina miljön. MSC märker enbart vildfångad fisk och tar inte hänsyn till miljögifter i fisk.

Fairtrade

Fairtrade är en oberoende certifiering med kriterier för ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling i länder med utbredd fattigdom. Odlare och anställda i utvecklingsländer får förutsättningar att förbättra sina arbets- och levnadsvillkor genom minimipriser på varorna och en premie som går till utveckling av lokalsamhället. Märkningen finns framförallt på råvaror som kaffe, blommor och bananer, men också på sportutrustning, guld och hudvårdsprodukter. Kriterierna grundar sig på ILO:s kärnkonventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet samt minimipris till odlaren.

Blå ängeln

Blå Ängeln är en tysk märkning som bland annat används på papper och kontorsmaskiner. Symbolen tilldelas produkter och tjänster som ger tydliga miljömässiga fördelar jämfört med andra produkter och tjänster inom samma område. Kriterierna reglerar bland annat utsläpp, energiförbrukning, ljudnivå, livslängd och säkerhet för användaren.

Green Key

Green Key

Green Key är en ideell och oberoende märkning som finns i 41 länder med över 2 100 anläggningar. I Sverige finns det drygt 100 Green Key anläggningar. I Sverige administreras märkningen av Stiftelsen Håll Sverige Rent. Green Key finns för bland annat hotell, vandrarhem, konferensanläggningar som tar extra hänsyn till miljön. Märkningen är ett bevis på anläggningens arbete för en minskad miljöpåverkan och ett hållbart företagande. Detta innebär bland annat att personalen utbildas i miljöfrågor, att åtgärder för att minimera energi- och vattenförbrukning verkställs, att endast miljömärkta rengörings- och tvättmedel används och att ekologiskt odlad mat erbjuds.

TCO

TCO Certified märker IT-produkter som skärmar, datorer, mobiltelefoner och headsets. Märkningen ställer sociala krav och att varumärket ska ha ett miljöledningssystem. Det finns också krav på tungmetaller, halogener och energieffektivitet. Säkerhet, ergonomi och livslängd är också aspekter som beaktas.

FSC

Forest Stewardship Council är en internationell certifiering av skogsbruk, som tar hänsyn till både ekonomi, miljö och sociala aspekter. Naturskyddsföreningen anser att FSC är bra som koncept men fungerar sämre i praktiken. Föreningen har därför efter upprepade kritiker mot systemet lämnat Svenska FSC och rekommenderar för närvarande inte märkningen annat än som alternativ till produkter som saknar annan vederhäftig märkning.

Bluesign

Bluesign omfattar kemikalier, tillverkningsprocesser (utsläpp till vatten och luft, arbetsplats-säkerhet, socialt ansvarstagande) samt hälsofarliga ämnen i slutprodukten. Kraven omfattar dock inte fibertillverkningen eller val av material (t.ex. inga krav på ekologisk odling eller restriktioner kring användning av syntetiska fibrer). På produkter där ingen av ovanstående märkningar finns ska denna väljas före alternativ helt utan märkning.

Riktlinjer för återanvändning och återvinning

Principer

Vi ska minimera vårt resursanvändande och vi ska så långt det är möjligt se till att vi minimerar materialanvändning i allt vi gör. Vi ska se till att allt som vi behöver göra oss av med i första hand går till återanvändning, i andra hand materialåtervinning och i tredje hand till energiåtervinning.

Tillämpning

Alla användbara saker som rensas ut ska säljas, erbjudas personalen eller lämnas till återbruk.

Hur gör vi?

Små saker som fortfarande går att använda lämnas in till second hand-butik, vars vinst går till välgörenhet. Större saker som går att använda hämtas av företag som hanterar second hand. Stora saker som ska till återvinningscentral och alla sorteringsfraktioner hämtas av städfirma, förutom kompost som tas om hand för kompostering på kontoret.

Vi källsorterar i följande fraktioner:

- Papp och kartong
- Papper
- Plast
- Kompost
- Metall
- Batterier
- Kemikalier
- Elektronik
- Lysrör/lågenergilampor
- Glas
- Annat brännbart/energiåtervinning

Övrigt avfall sorteras på återvinningscentraler.

Ansvarig för tillämpning

Ansvarig för tillämpning är främst lokalansvarig som ansvarar för att det finns behållare för ovanstående sortering och att dessa töms korrekt. Därutöver har alla anställda ett ansvar för att använda rätt behållare för rätt avfall.

Kapitalplacering

Hur en organisation väljer att förvalta sitt kapital har potentiellt stor miljöpåverkan. Förbränning av fossila bränslen står för cirka två tredjedelar av världens utsläpp av växthusgaser. Genom att avlägsna innehav i fossila bolag skickas ett viktigt budskap om en värld utan fossila bränslen. En fossilfri portfölj utsätts också för en lägre grad av risk i takt med att många fossila bolag idag uppvisar dålig lönsamhet. Hela den fossila ekonomin blir alltmer obsolet till förmån för förnybara energialternativ.

Svenska affärsbanker har många tiotals miljarder investerade i fossila bolag och utsätter därmed sina kunder för onödiga finansiella risker. Genom att välja kapitalförvaltare noga och sätta upp strikta krav för hur organisationens tillgångar ska placeras kan ni vara med och påverka finansmarknaden att vända sig bort från fossil energi. Trenden är tydlig – den så kallade divesteringsrörelsen, det vill säga organisationer och företag som aktivt säljer av sitt fossila innehav, växer sig bara starkare.

Exempel på hållbarhetskrav i en kapitalplaceringspolicy

Här följer ett exempel på hur hållbarhetskrav i en kapitalplaceringspolicy kan formuleras:

- Organisationens vision om att vara drivande i miljöfrågor genomsyrar hela verksamheten. Miljömässig hållbarhet är därmed, tillsammans med socialt ansvarstagande, centralt i organisationens kapitalförvaltning, som tydligt ska reflektera föreningens ledande ställning i dessa frågor.
- Organisationen vi agerar som aktiv ägare. Här är relationen till fondförvaltare av stor betydelse. I ett första steg ska förvaltare väljas utifrån deras arbete med och förståelse för de frågor som bidrar till en hållbar utveckling.
- Regelbunden uppföljning som innefattar hållbarhetsaspekter ska ske med befintliga förvaltare. Organisationens innehav ska granskas halvårsvis av extern leverantör av hållbarhetsanalys och data. Om innehav påträffas som strider mot policyn ska dialog initieras med förvaltare och utifrån denna väljer föreningen huruvida innehaven ska avyttras. Den aktiva dialogen samt tydliga redovisningskrav på förvaltare säkerställer policyns efterlevnad.
- Organisationens placeringar inom kapitalförvaltningen ska ta hänsyn till företags påverkan på miljö och människor i enlighet med etablerade riktlinjer såsom FN:s Global Compact, OECD:s riktlinjer för multinationella företag samt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Dessa riktlinjer omfattar principerna i internationella konventioner däribland Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, ILO:s kärnkonventioner, Konventionen om biologisk mångfald (CBD) och Parisavtalet (FN:s ramkonvention om klimatförändringar) samt Riodeklarationen och FN:s deklaration om urfolks rättigheter (UNDRIP).
- Organisationen stödjer den vision om global hållbar utveckling som ligger till grund för de Globala Målen, som världssamfundet åtagit sig att uppnå till år 2030 (Agenda 2030). Organisationen vill investera i företag som har ett trovärdigt hållbarhetsarbete, som inte bara följer vedertagna hållbarhetsinitiativ och riktlinjer inom sin verksamhet, utan som även genom sin verksamhet bidrar till en hållbar utveckling i linje med Agenda 2030.

Exempel på relevanta områden är:

- Återbruk och återvinning, utsläppsrening/minskning, förnybar energi, energieffektivisering,
- Teknikutveckling, miljöadministration och miljökontroll. Företag som tillverkar, säljer eller på annat sätt främjar miljömärkta produkter och tjänster ska gynnas. Organisationen ska redovisa kapitalplaceringarnas koldioxidavtryck och använder det som underlag i en transparent påverkansdialog med kapitalförvaltare. Organisationen vill investera i företag som bidrar till alternativa lösningar till fossila bränslen. Investeringar ska inte göras i företag som är involverade i produktion eller distribution av fossila bränslen inklusive elproduktion från fossil källa eller i företag vars huvudsakliga verksamhet består av tjänster till den fossila sektorn.
- När det gäller investeringar i statsobligationer (under tillgångslaget "säkra räntor"), ska Organisationen inte investera i statsobligationer utgivna av länder med dokumenterade kränkningar av mänskliga rättigheter. Detta inkluderar, men är inte begränsat till, statsobligationer utgivna av länder som anses "inte fria" av Freedom House.
- Vidare ska investeringar inte göras i företag som:
 - Inte förebygger eller åtgärdar bekräftad negativ påverkan på människor och miljö.
 - Utvinner uran eller driver kärnkraftverk och/eller distribuerar energi producerad med kärnkraft.

- Är involverade i produktion, distribution eller tjänster av tobak, pornografi, militärt materiel och militära tjänster samt civila skjutvapen.
- Är involverade i så kallade kontroversiella vapen: klustervapen, personminor, biologiska vapen, kemiska vapen, kärnvapen samt utarmat uran.

Läs mer på www.naturskyddsforeningen.se

Klimatmätning

Men hur stora är våra klimatomässaiga fotavtryck egentligen? Egna utsläpp (scope 1) är kanske inte så svåra att hålla kolla på, men resten då? Utsläpp kopplat till inköpt energi (scope 2) till exempel? Fråga leverantören. När det gäller utsläpp relaterat till inköpta varor och tjänster (scope 3) – kolla fakturor och igen, fråga era leverantörer. Vänta dig inte att få direkta utsläppssiffror, men utifrån mängden – till exempel antalet kilowattimmar eller kilometer och vilka transportmedel en vara färdats på går det att räkna ut er klimatpåverkan. Bilersättningar och övernattningar hämtas enklast från reseräkningar, lönesystem etc.

- Scope 1: Direkta utsläpp från den egna verksamheten.
- Scope 2: Indirekta utsläpp från inköpt energi.
- Scope 3: Indirekta utsläpp från inköpta och levererade varor och tjänster.

En välanvänd standard för klimatredovisning och utsläppsmätning finns hos Greenhouse Gas Protocol: ghgprotocol.org

För att kunna utföra beräkningarna behövs ett digitalt verktyg med emissionsfaktorer. Det finns många aktörer på marknaden. För mindre organisationer och företag kan enklare klimaträkningsnurror avsedda för privatpersoner vara till god hjälp. För utsläpp kopplat till resor finns flera väl fungerande verktyg på nätet.

Naturskyddsföreningen

Box 4625, 116 91 Stockholm

Besöksadress: Åsögatan 115, 2 tr, Stockholm

foretag@naturskyddsforeningen.se

08-702 65 96

Naturskyddsföreningen